

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Øieblikket Nr. 4

Citation: Kierkegaard, Søren: "Øieblikket Nr. 4", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2008 , s. 1. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi4-txt-shoot-idc4efc81a-4ffe-4e7c-8cb8-a52d7ccde7f9.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Sandhed og Levebrød

Etatsraad Heibergs Hr. Zierlich har, som bekjendt, i den Grad Følelse for det Anstændige, at han endog finder det uanstændigt, at Fruentimmer- og Mandfolkeklæder hænge i Skab sammen.

Dette ville vi nu lade Hr. Zierlich om; men hvad derimod gjøres fornødent at indøve i vor karakterløse Tid er Skilsmisken, Adskillelsen mellem det Uendelige og det Endelige, mellem en Stræben for det Uendelige og for det Endelige, mellem det at leve for Noget og det at leve af Noget, hvad vor Tid – høist uanstændigt – har faaet i Skab sammen, faaet til at løbe sammen eller ud paa Eet, og hvad derimod Christendommen med Evighedens Lidenskab, med det rædsfuldste Enten-Eller holder ude fra hinanden, adskilte ved et svælgende Dyb.

Christendommen, som dog nok ogsaa kjender Mennesket, og veed, hvad det er for en rar Fyr, hvor nemt det gaaer med at faae ham til at antage og sværge paa hvad det skal være, naar man bare viser, at det er Veien til Levebrød, Veien til at gjøre Carriere, til at kunne faae sig en Kone o. s. v.: Christendommen har derfor saa politie-forsigtigt som muligt spærret af i Henseende til, at det ikke saa ganske kom til at løbe ud paa Eet: Christendom og Levebrød, Christendom og Carriere, Christendom og Forlovelse o. s. v.

Staten anderledes, den har faaet Christendom og Levebrød, theologisk Candidat og Forlovelse o. s. v. o. s. v. gjort eenstydigt. Og derfor har det ogsaa faaet en ganske anden Art med Christendommen fra det Øieblik Staten fik fat; istedetfor dette Bagatelleri, som det dog kun blev til med især Christi men ogsaa Apostlernes Virken, at tilveiebringe nogle faa Christne, gik det nu i Millionviis: Millioner Christne og 100,000 Levebrød – Christendommen har ganske seiret.

Ja, eller en uhyre Gavtyvestreg har, under Navn af Christendom, seiret; thi som hiin Indskrift »dette skal være Troja« istedetfor Troja, og som Ryg-Titlen paa et tomt Bind saaledes er dette Hele med Christenheden. Paa den Maade kan man seierrigt indføre hvilkensomhelst Religion i Verden; og Christendom indført paa den Maade er uheldigviis just det Modsatte af Christendom. Eller skulde der i vore kloge Tider findes endog nogen Yngling, som ikke let forstaaer, at hvis Staten fik det Indfald at ville indføre f. Ex. den Religion at Maanen er gjort af en grøn Ost, til den Ende arrangerede 1000 Levebrød for en Mand med Familie jævnt avancerende, at Følgen deraf vilde – naar Staten blot uforandret holdt Sit fast – blive, at efter nogle Generationer en Statistiker maatte kunne bevidne, at den Religion (Maanen er gjort af en grøn Ost) er den i Landet herskende.

Et Levebrød – o, disse Beviser der ere førte for Christendommens Sandhed, disse Satans lærde og grundige og aldeles overbevisende Beviser, som have fyldt Folianter, paa hvilke Christenheden trodser som Staten paa sit Militair, hvad forslaae de alle i Sammenligning med: et Levebrød, og hvor man ovenikjøbet kan gjøre Carriere!

Et Levebrød – og saa Juliane, at Fredrik og Juliane kan komme sammen: o, disse Beviser, der ere førte for Christendommens Sandhed, disse Satans lærde og grundige og aldeles overbevisende Beviser hvad forslaae de alle i Sammenligning med: Juliane, og at saa Juliane og Fredrik kan komme sammen! Hvis det noget Øieblik skulde kæmpe i Fredrik »jeg troer jo dog egentligen ikke selv paa denne Lære, og saa at skulle forkynde den for Andre« – hvis slige Tanker skulde kæmpe i Fredrik: gaae til Juliane, hun kan jage slige Tanker bort. »Søde Fredrik« siger hun »lad os bare see at komme sammen; hvad vil Du gaae og plage Dig selv med saadanne Tanker; der er jo 1000 andre Præster ligesom Du, kort og godt Du er Præst ligesom Andre.«

Ja Juliane spiller en stor Rolle i at skaffe Staten Geistlige. Og derfor skulde man have været forsigtig med at anbringe Juliane, ligesom med at anbringe Levebrødet. Thi muligt er det saa som Don Juan siger til Zerline, at kun i en skyldfrie Hustrues ømme Arme boer den sande Lykke; og muligt er det sandt, hvad baade Digtere og Prosaikere have bevidnet, at man i disse ømme Arme glemmer Verdens Nød og Harme; men Spørgsmaalet er, om der ikke ogsaa er noget Andet man kun altfor let glemmer i disse ømme Arme: hvad Christendom er. Og jo ældre jeg bliver, jo tydeligere bliver det mig, at det Piat, hvori Christendommen især i Protestantismen og især i Danmark er sjunket ned, for en stor Deel hænger sammen med, at disse ømme Arme ere komne til at gribe lidt for meget ind, saa man paa Christendommens Vegne maatte forlange, at disse ømme Armes respective Eierinder drog sig lidt mere tilbage.

Det vilde være af stor Betydning for at faae noget Sandt at vide om Christendommen i Landet, hvis man kunde faae Levebrødet og Juliane til en Side for at komme til at see. Hvor ønskeligt, om Staten forstod det saaledes, at den lod bekjendtgjøre, at den følte sig forpligtet til at lønne de Præster, med hvilke den engang har contraheret, i det Tilfælde at disse meente at maatte nedlægge deres Embede! Der er vistnok mangen, menneskelig talt, retsindig og agtværdig Mand, der vilde føle sin Samvittighed i høi Grad lettet – og det er jo dog egentligen Staten, der bærer Ansvar, Staten, der forførerisk vinkende har viist unge, uerfarne theologiske Candidater med deres Forlovede et Noget, som, christeligt, ikke har Medhold. Bagefter (naar

man først er blevet Familie-Fader o. s. v.) bagefter, ja saa er det bagefter, saa har man ikke Kraft til at bryde med dette Forkeerte, man, uskyldigt, kom ind i, men bliver i det – med en besværet Samvittighed.